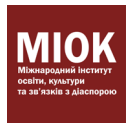

УКРАЇНСЬКІ
ВИМУШЕНІ
МІГРАНТИ
ДИСКУСІЙНА ПЛАТФОРМА

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»
Міжнародний інститут освіти, культури
та зв'язків з діаспорою

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНСЬКІ ВИМУШЕНІ МІГРАНТИ: ІНТЕГРАЦІЯ, ІДЕНТИЧНІСТЬ, ПОВЕРНЕННЯ»

Збірник матеріалів

Львів, 2023

Світлана ЛИТВИНЕНКО, Вадим ЯМНИЦЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ ГРУП ПІДТРИМКИ ДЛЯ БАТЬКІВ – УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ.....	152
Валентин ЛУКОНІН СПРИЯННЯ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ З БОКУ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ.....	155
Людмила МАЗУКА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ ЗА КОРДОНОМ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	159
Віталій МАКАРЧУК СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «БІЖЕНЦІ», «ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ» ТА «ВТІКАЧІ ВІД ВІЙНИ».....	163
Ірина МАЛАЦАЙ ОСОБЛИВОСТІ СТАТУСУ «ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ» УКРАЇНЦІВ У СЛОВАЧЧИНІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ.....	166
Назар МАРТИНЮК ДІЯЛЬНІСТЬ СКУ ЗАДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦІВ СВІТУ.....	169
Віра МЕЛЬНИК РОЛЬ ДІАСПОРИ У МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	175
Ганна МЕЛЬНИК, Любомир ГУБИЦЬКИЙ ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА.....	179
Любов МЕЛЬНИЧУК ДОСВІД РУМУНІЇ У КООРДИНАЦІЇ ДІЙ ЩОДО УКРАЇНСЬКИХ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ.....	182
Олена МИРОНЮК ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ЛАТВІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОЛЬОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	187
Вікторія МИЦИКОВА СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ: БАР'ЄРИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	191
Тетяна МОІСЕЄНКО, Руслана ЗАСТАВНА ВПЛИВ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ НА ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОЦЕСИ КРАЇН ЄВРОПИ.....	194

Віталій МАКАРЧУК,

к. ю. н., доцент
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Білоцерківського національного аграрного університету,
Біла Церква, Україна

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «БІЖЕНЦІ», «ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ» ТА «ВТІКАЧІ ВІД ВІЙНИ»

Гарантії дотримання та забезпечення захисту прав людини є одночасним способом вирішення проблеми біженців та запобігання її виникненню. Загалом йдеться про необхідність забезпечити належний захист прав людини в країні походження біженця, перш ніж чекати на повернення біженців до країни їхнього громадянства або постійного проживання. Також необхідно, щоб громадяни певних держав не мали обґрунтованих побоювань щодо можливого переслідування їх з тих чи інших причин. Найчастіше біженці з'являються внаслідок військових конфліктів.

За час дії правового режиму воєнного стану багато українців виїхали в країни Європейського Союзу. За різними оцінками, їхня кількість сягає понад 5 мільйонів, а то й більше. Але реальна статистика щодо наших біженців насправді може бути меншою. Чинovníки ООН дають ще іншу цифру. За їхніми даними, в усіх країнах, крім росії та білорусі, перебувають 5 мільйонів українців-втікачів від війни, у національних програмах тимчасового захисту беруть участь 4,9 млн біженців. У росії та білорусі – 2,9 млн [1]. Також слід врахувати, що певна кількість людей виїхала нелегально (тобто поза межами пунктів пропуску та без належних правових підстав).

У Конвенції ООН про статус біженців термін «біженець» означає особу, яка «вважалася біженцем згідно з угодами від 12 травня 1926 р. і 30 червня 1928 р. або згідно з конвенціями від 28 жовтня 1933 р. і 10 лютого 1938 р., Протоколом від 14 вересня 1939 р. або згідно зі Статутом Міжнародної організації у справах біженців» [2].

Біженець згідно зі Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» – це «особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами

країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань» [3].

Треба зауважити, що біженці нарівні з особами з іншим правовим статусом (громадянами держави, іноземцями, особами без громадянства, шукачами притулку тощо), незалежно від того, законним чи незаконним є їхнє перебування на території конкретної держави, користуються загальними правами людини, які мають універсальний характер тобто невід'ємними правами та свободами людини, які були перераховані у Загальній декларації прав людини 1948 р. [4].

Головним документом, який регулює питання надання тимчасового захисту, є Директива ЄС 2001/55/ЄС про тимчасовий захист, яка була прийнята в ЄС ще 20.07.2001 р. для забезпечення певних мінімальних стандартів надання тимчасового захисту у випадках масового напливу тимчасово переміщених осіб. Проте вперше Директиву було введено в дію Рішенням Ради ЄС 2022/382 від 04.03.2022 р. [5] саме для громадян України. Це рішення можна назвати безпрецедентним в історії ЄС.

Слід підкреслити, що біженці – це конкретний, зазвичай довічний, правовий статус, який людина отримує в іншій країні. Однак більшість громадян України намагаються здобути за кордоном саме тимчасовий захист. Статус тимчасового захисту дає можливість мігрувати до іншої країни в межах Європейського Союзу, не втрачаючи гарантій забезпечення певних прав особи (права на роботу, освіту, соціальні виплати). Це дозволяє повернутися в Україну на деякий час, не зобов'язує перебувати в облаштованому таборі для біженців і дає значно більше можливостей. Також існує поняття «трудова мігранти», тобто особи, які перебували за кордоном з метою заробітку і до 24 лютого 2022 року. Тому слід використовувати термін «втікачі від війни».

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова К. Елла Лібанова : «В Україну повернеться принаймні половина втікачів від війни». 2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ella-libanova-ukrayinu-povernetsya-prinaymni-1681912490.html> (дата звернення: 01.05.2023).
2. Конвенція про статус біженців : Конвенція Організації Об'єднаних Націй від 28.07.1951 р. : станом на 10 січня 2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text (дата звернення: 01.05.2023).
3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. № 3671-VI : станом на 23 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text> (дата звернення: 01.05.2023).

4. Загальна декларація прав людини (рос/укр) : Декларація Організації Об'єднаних Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 01.05.2023).
5. Імплементативне рішення Ради (ЄС) 2022/382, що встановлює наявність масового напливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та запроваджує тимчасовий захист. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU22006?an=2&scop=1&fscop=187> (дата звернення: 01.05.2023).